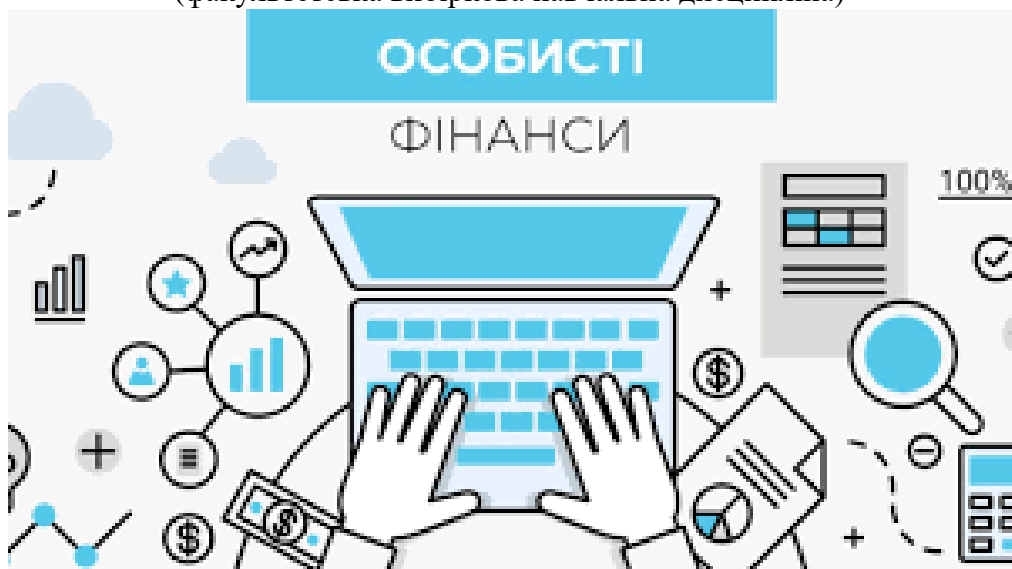

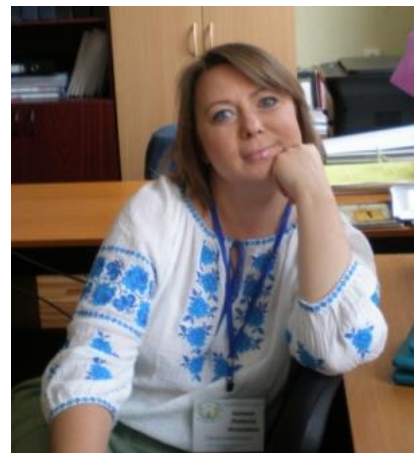
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Особисті фінанси

(факультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник: Людмила Капаєва, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

Полтава 20__ р.

Назва навчальної дисципліни	Особисті фінанси
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Капаєва Людмила, кандидат економічних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 12 (приміщення деканату обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> liudmyla.kapaieva@pdaa.edu.ua , тел.. 050-32-77-840
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	Факультетська вибіркова навчальна дисципліна

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування в здобувачів вищої освіти знань основ управління фінансовими ресурсами та фінансовими активами фізичних осіб для досягнення фінансової стабільності, формування системи знань з теорії і практики фінансових відносин фізичних осіб, організації фінансової діяльності фізичних осіб, досягнення фінансової грамотності і підвищення їхнього рівня фінансової культури.

Основні завдання навчальної дисципліни: розвинути в здобувачів вищої освіти критичне та системне мислення з фінансових питань, здатність визначати зважені фінансові цілі, логічно обґрунтовувати фінансові рішення, уміння оцінювати фінансові ризики та приймати рішення щодо управління особистими фінансами, виокремлювати основні моделі та стратегії особистої фінансової поведінки.

Компетентності:

Загальні (ЗК):

ЗКФК02. Здатність до самонавчання, самоорганізації та самовдосконалення.

ЗКФК03. Здатність до адаптації в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Програмні результати навчання:

ПРФК01. Володіти знаннями щодо теоретичних, емпіричних та експериментальних психологічних концепцій особистості, особливостей та умов становлення гармонійної, розвиненої особистості, її професійного самовдосконалення і про соціальної самореалізації.

ПРФК04. Знати та розуміти сутність фінансових явищ і процесів, особливості діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Фінансова культура особистості та її значення для розвитку суспільства.

Тема 2. Зайнятість та підприємництво як форми самореалізації.

Тема 3. Особисте фінансове планування.

Тема 4. Персональні надходження, видатки та особистий бюджет.

Тема 5. Оперативна особиста фінансова діяльність.

Тема 6. Стратегічне управління особистими фінансами.

Тема 7. Особиста фінансова безпека.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. **Фінансова культура особистості та її значення для розвитку суспільства.**

Фінансова культура та її складові. Фінансова освіта та фактори її значущості. Чинники формування фінансової культури населення.

Сутність фінансів. Сутність фінансових відносин. Участь фізичних осіб у фінансових відносинах в суспільстві. Взаємозв'язок фінансів і грошей. Еволюція грошей. Форми грошей в обігу. Функції грошей та основні правила користування грошима. Майбутнє грошей.

Добробут та багатство. Бідність та показники її оцінки. «Замкнене коло бідності». Рівень життя як показник і результат економічного життя суспільства. Основні фінансові страхи. Психологічні грошові типи людей. Індекс споживчої довіри.

Тема 2. **Зайнятість і підприємництво як форми самореалізації.**

Зайнятість населення. Форми зайнятості. Переваги та недоліки роботи за наймом. Самозайнятість: привабливість та обмеження. Підприємництво як основа розвитку економіки країни. Ключові елементи підприємницького хисту. Бізнес-ідея та бізнес-план. Ризики підприємництва.

Порядок формування винагороди за працю. Заробітна плата та її складові. Ринок праці, фактори його еволюції. Конкурентоздатність на ринку праці. Базові стандарти винагороди за працю.

Винагорода за працю фрілансера. Прибуток підприємницької діяльності та фактори, що впливають на нього.

Чинники, що впливають на рівень доходу від праці. Безперервність покращення професійних знань і навичок. Людський капітал та управління ним. Планування та побудова кар'єри.

Тема 3. **Особисте фінансове планування.**

Фінансові цілі. Постановка цілі. Вартість фінансової цілі. Критерії фінансових цілей. Система та ієрархія фінансових цілей.

Оцінка фінансової ситуації особи. Визначення власного фінансового стану. Особисті активи і пасиви. Чисті особисті активи. Банкрутство. Оцінка поточних надходжень і видатків. Оцінка нематеріальних ресурсів.

Процес фінансового планування та фінансовий план. Методи фінансового планування. Складові фінансового планування: сімейний бюджет, грошові потоки, великі події, ризики, заощадження та інвестиції, накопичення. Взаємовплив складових фінансового плану.

Ухвалення фінансових рішень: складові та фактори впливу. Психологічні особливості процесу ухвалення рішення: «швидко» та «повільне» мислення, алогічність.

Тема 4. **Персональні надходження, видатки та особистий бюджет.**

Поняття та класифікація надходжень. Характеристика окремих видів надходжень: трудові та нетрудові надходження. Чинники, що впливають на надходження. Очікувані та непередбачувані надходження. «Легкі» та «важкі» гроші: особливості сприйняття.

Надходження та податки. Сутність податків та їх види. Податки на споживання. Податки на доходи. Податки на майно. Податкові пільги та організація збору податків.

Блага та споживання. Потреби людини. Необхідності та бажання. Фактори вибору блага для задоволення потреб. Ілюзія «безкоштовних» благ.

Суть і причини виникнення видатків. Види та характеристика окремих видатків: обов'язкові та другорядні. Структура видатків. Закон Енгеля. Контроль та управління

видатками. Альтернативна вартість та вибір споживачем блага. Чинники, що впливають на фінансові рішення щодо видатків. Очікувані та непередбачувані видатки. Формування споживчих звичок. Видатки, що генерують видатки/видатки, що генерують доходи.

Інфляція. Вартість споживчого кошика. Прожитковий мінімум. Купівельна спроможність. Антиінфляційний захист.

Особистий бюджет. Способи ведення особистого бюджету. Мотивація ведення особистого бюджету та ризику її втрати. Методи складання та ведення особистого бюджету. «Золоте» правило особистих фінансів. Збалансованість особистого бюджету.

Тема 5. *Оперативна особиста фінансова діяльність.*

Фінансова система та канали руху коштів. Фінансові посередники та фінансові послуги. Ринки капіталу та ринок грошей. Регулювання діяльності фінансових посередників.

Банки та банківські послуги. Банки та банківська система. Банківська система сучасної України.

Види банківських послуг. Чинники вибору надійної банківської установи. Поточні рахунки. Платіжні картки. Комісії за відкриття та користування поточним рахунком. Контроль за операціями та залишком на рахунку.

Платежі та платіжні системи. Платежі з використанням готівки. Безготівкові платежі. Інтернет-банкінг. Мобільний гаманець. Платежі з використанням електронних грошей. Призначення платіжних систем. Карткові платіжні системи. Міжнародні банківські платежі.

Сутність валюти. Конвертованість валют і золотовалютні резерви. Валютний курс і валютний ринок.

Небанківські фінансові установи: ломбарди, кредитні спілки, фінансові компанії, лізингові компанії.

Тема 6. *Стратегічне управління особистими фінансами.*

Заощадження та їх джерела. Форми заощаджень, інвестиції та інфляція. Зміна вартості грошей у часі.

Депозит і його види. Особливості процентних ставок за депозитами. Гарантування банківських вкладів. Банківські депозити: правила успішного розміщення коштів.

Інвестиції: сутність та призначення. Цінні папери та їх види. Можливості отримання доходу від операцій з акціями та облігаціями. Особливості функціонування ринків капіталу та їх учасники. Стратегія та ризику інвестування. Альтернативні види інвестицій.

Пенсії. Структура та особливості пенсійної системи в Україні. Солідарні пенсійна система. Накопичувальна пенсійна система. Система недержавного пенсійного забезпечення.

Сутність і виникнення кредиту. Кредити для споживачів і підприємств. Причини для позики та контроль за рівнем заборгованості.

Вартість кредиту. Проценти та номінальна процентна ставка. Комісії за кредитом. Загальні витрати за споживчим кредитом і реальна річна процентна ставка. Платежі за послуги інших, пов'язаних з кредитом, осіб. Методи виплати кредиту.

Обґрунтування кредиту та вибір кредитодавця. Паспорт споживчого кредиту. Кредитоспроможність і кредитна історія. Кредитний договір. Зміна умов договору, відмова від договору та дострокове повернення кредиту. Відповідальність позичальника у випадку порушень договору.

Кредитні продукти для споживачів. Кредит по будь-якій потребі без застави. Кредит від ломбарду під заклад певного майна. Кредит на придбання побутової техніки чи інших товарів. Кредитна картка. Кредит на придбання транспортного засобу з передачею його в заставу. Іпотечний кредит. Розв'язання можливих конфліктних ситуацій при

запозиченнях. Основні кредитні продукти для юридичних осіб.

Тема 7. *Особиста фінансова безпека.*

Типи ризиків та управління ними. Поняття та види ризиків. Схильність до ризику. Етапи та способи управління ризиками.

Страховання: зародження і розвиток. Потреба в страхуванні та особливості страхової діяльності. Учасники страхових відносин. Форми страхування. Умови та правила страхування.

Види страхування. Особисте страхування. Страхування відповідальності. Страхування майна. Перспективні форми страхування в Україні.

Фінансова безпека та шахрайство. Фінансове шахрайство. Фізична крадіжка персональних даних. Шахрайство в онлайн. Крадіжки персональних даних за допомогою соціальної інженерії. Інші різновиди шахрайства. Фінансові піраміди.

Захист споживачів фінансових послуг. Базові правила та обов'язки споживача фінансових послуг. Можливі ознаки фінансової послуги.

Структура навчальної дисципліни

Тема, зміст	Форма діяльності (заняття), кількість годин		Види діяльності здобувачів вищої освіти	Оцінювання (кількість балів)
	Лекція	Практичне заняття		
Тема 1. Фінансова культура особистості та її значення для розвитку суспільства.	2	2	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування	4 4 2
Тема 2. Зайнятість та підприємництво як форми самореалізації.	2	4	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування	4 4 2
Тема 3. Особисте фінансове планування.	2	2	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування; - розв'язування тестів	4 4 2 10
Тема 4. Персональні надходження, видатки та особистий бюджет.	2	4	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування	4 4 2
Тема 5. Оперативна особиста фінансова діяльність.	2	4	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування; - розв'язування тестів	4 4 2 10
Тема 6. Стратегічне управління особистими фінансами.	4	4	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування	4 4 2
Тема 7. Особиста фінансова безпека.	2	4	- виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи; - опитування; - розв'язування тестів	4 4 2 10
Разом	16	24		100

Політика виставлення балів

Форма, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- виконання вправ на практичних заняттях (діапазон 0-4 бали);

4 бали	правильне виконання;
3 бали	в цілому правильне виконання, з незначною кількістю помилок;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки;
0 балів	студент не виконав завдання

- розв'язування тестів (діапазон 0-10 балів – оцінюється за питомою вагою наданих вірних відповідей шляхом тестування на онлайн-платформі MOODLE);

- опитування (діапазон 0-2 бали):

2 бали	здобувач вищої освіти надав відповідь;
1 бал	здобувач вищої освіти надав часткову відповідь;
0 балів	здобувач вищої освіти не надав відповідь

- виконання завдань самостійної роботи – діапазон 0-4 бали:

4 бали	правильне виконання;
3 бали	в цілому правильне виконання, з незначною кількістю помилок;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки;
0 балів	студент не виконав завдання

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом

– залік.

Вимоги до учасників навчального процесу:

- відвідування навчальних занять;
- систематична та старанна навчальна робота;
- своєчасне виконання завдань;
- відвідування консультацій у випадку необхідності роз'яснення навчального матеріалу, відсутності на заняттях;
- дотримання принципів академічної доброчесності.

Застереження:

- небажане спізнання на навчальне заняття;
- небажане користування телефоном, планшетом під час заняття, за винятком випадків, коли це потрібно з навчальною метою;

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-х бальною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Незараховано
0-34	F	

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Борисова І.С. Планування особистих фінансів в кризовий період. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. 2021. Том 32 (71). № 3. С. 116-122. <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11051>
2. Куцяк В. Особисті фінанси як первинний елемент фінансової системи держави. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/18529/3/%D0%9A%D1%83%D1%86%D1%8F%D0%BA%20%D0%92..pdf>
3. Маршук Л., Клименко М. Інвестиції як складова управління особистими фінансами. *Економіка та суспільство*, (25). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-84>
4. Тригуб О. Управління особистими фінансами та формування статків. <https://events.bank.gov.ua/nbuexpress2019/src/files/УПРАВЛІННЯ%20ОСОБИСТИМИ%20ФІНАНСАМИ.pdf>
5. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: Навчальний посібник. / Керівники авторських колективів: від Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» Т.С. Грищенко, Ю.В. Вітка; від ДВНЗ «Університет банківської справи» Т.О. Смовженко, А.Я. Кузнєцова. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 272 с.
6. Фінансова грамотність: інтерактив. електрон. посіб. / авт. кол.; за ред. Т. С. Смовженко; М-во освіти і науки України. Київ, 2014. 1 електрон. диск.
7. Фінансова грамотність: підручник / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Київ, 2014. 316 с.
8. Фінансово-економічна грамотність: підручник: у 2-х ч. / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. В. Димченко. Київ: Кондор, 2017. Ч. 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. 1024 с.
9. Фінансово-економічна грамотність: підручник: у 2-х ч. / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. В. Димченко. Київ : Кондор, 2018. Ч. 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки. 400 с.
10. Чечетова Н.Ф., Чечетова-Терашвілі Т.М. Особисті фінанси та фінанси домогосподарств як резерв економічного зростання регіонів. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 4(24), June 2019. С. 35-39. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062019/6532
11. Ясинська Н.А. Концепція та цикли особистих фінансів. *Ефективна економіка*. 2016. №4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4881>.

Допоміжні

1. Карлін М. І., Цимбалюк І. О. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 172 с.
2. Програма розвитку фінансового сектору (USAID / FINER-II) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://finrep.kiev.ua/structure/finedu/general_ua.php.
3. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 310 с.
4. Ткаченко Н.В., Довгань А.І., Часнікова О.В. Рядова О.Б., Лапішко З.Я., Забуга Н.І. Фінансова культура: Навчальне видання. / За загальною редакцією д.е.н., професора Т.С. Смовженко. Київ: Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи», 2016. 116 с.
5. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу; пер. з англ. К. Діса. Київ: Наш формат, 2017. 380 с.
6. Фінанси: експрес курс: навч. посібник / І. С. Волохова, Н. А. Шикіна, О. Г. Волкова та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової. Харків: ПромАрт, 2018. 262 с.

Інформаційні ресурси

1. Матеріали про особисті фінанси. https://investment.24tv.ua/osobisti_finansi_tag7483/
2. Онлайн-видання ФІНГВІН: <https://www.finguin.guru>
3. Особисті фінанси: <https://krok-vpered.com/>
4. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України: sts.gov.ua.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості: dcz.gov.ua.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України : minfin.gov.ua.
7. Офіційний веб-сайт Національного банку України : bank.gov.ua.
8. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України: pfu.gov.ua.
9. Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування України: fsuu.gov.ua.
10. Персональні фінанси: для чого вести їхній облік? Блог Романа Кошовського. mykrp.com.ua/personal-financing-reasons/
11. Сайт «Цікаво знати». Розділ «Фінанси». <https://cikavoznaty.com.ua/category/finance/>
12. Сайт «Ціна держави»: <https://cost.ua/about>
13. Як правильно вести свої фінанси. <https://blog.agrokebety.com/yak-pravylnno-vesty-svoy-finansy>